

РЕЦЕНЗИЯ

по конкурс за заемане на академичната длъжност “професор” по научната специалност “Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията” в катедра “Социална и превантивна медицина, медицинска статистика, педагогика и психология” при Факултет “Обществено здраве” на МУ-Плевен, обявен в ДВ, бр. 27/03.04.2012 г.

РЕЦЕНЗЕНТ: *Проф. д-р Цекомир Влайков Воденичаров, дмн,
Декан на ФОЗ към МУ-София*

Със заповед № 1107/26.06.2012 г. на Ректора на МУ-Плевен съм определен за външен член на Научното жури в конкурс за заемане на академичната длъжност “професор” по научната специалност „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията” в катедра „Социална и превантивна медицина, медицинска статистика, педагогика и психология” с единствен кандидат доц. д-р Анжелика Спасова Велкова, дмн, ръководител на същата катедра.

Рецензията е направена съгласно изискванията на Закона за развитие на академичния състав в РБългария, на Правилника за неговото приложение, на разпоредбите и критериите за заемане на академичната длъжност “професор” на Правилника за развитие на академичния състав на МУ-Плевен, въз основа на анализ на прецизната и отлично изготвена документация, представена от кандидатката.

I. ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ ЗА КАНДИДАТА

Доц. д-р Анжелика Велкова завършва с отличие висшето си образование по медицина през 1988 г. във ВМИ-Плевен. Работи една година по разпределение в с. Обнова, Плевенска област. От ноември 1989 г., когато е избрана за асистент в катедра “Социална медицина” на Плевенския Висш медицински институт, започва нейният професионален път в областта на социалната медицина и общественото здраве. Доц. Велкова има последователно развитие като преподавател и изследовател. През 1993 г. придобива специалност по социална медицина и здравен мениджмънт и е избрана за старши асистент, а през 1996 г. – за главен асистент. През 1995 г. завършва магистратура по епидемиология в Ротердамския университет, Холандия.

Доц. Велкова защитава докторска дисертация през 2001 г., посветена на здравните и социални проблеми на старите хора, живеещи сами в селата. От м. декември 2003 г. е доцент

по научната специалност “Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията” в МУ-Плевен. През м. март 2012 г. защитава дисертация и придобива научна степен “доктор на науките”.

Доц. Велкова повишава непрекъснато своята професионална компетентност чрез участия в редица курсове и специализации у нас и в чужбина. Сред тях са: курс по епидемиология на рака в Университета в Кеймбридж, 1995 г.; двумесечна специализация по епидемиология на стареенето в Брюксел, Белгия през 2007 г.; Курс по болничен мениджмънт по проект на Световната банка, София, 2001 г.; курсове по приложно обществено здравеопазване на Холандското правителство – Хага и Кишинев, 2008-2009 г.; курс по разработване и управление на проекти, финансирани от Европейските фондове, Брюксел, Белгия, 2010 г. и др.

Доц. Велкова е сред уважаваните и най-авторитетни членове на академичната общност на МУ-Плевен. Тя има значителен принос в създаването и утвърждаването на някои от основните звена на Университета, и в развитието на важни направления от неговата дейност. В своята работа като ръководител катедра, Заместник-Декан на Факултет “Обществено здраве”, Заместник-Ректор по европейска интеграция и международно сътрудничество, Председател на Комисията по етика на научноизследователската дейност, член на Университетската комисия по качество и акредитация, доц. Велкова проявява качества на отличен организатор и ръководител.

II. НАУЧНА ДЕЙНОСТ И НАУЧНА АКТИВНОСТ

1. Общо описание на научните трудове

Доц. д-р Анжелика Велкова представя за участие в конкурса 26 научни публикации, свързани с двете дисертации; 135 научни публикации, несвързани с двете дисертации, вкл. 28 резюмета от участия в международни научни форуми у нас и в чужбина; списък с 50 участия с публикувани резюмета от научни прояви у нас, или общо научна продукция от 211 статии и съобщения.

Рецензирани са несвързаните с дисертационните трудове 135 публикации, които се разпределят по следния начин:

- статии в чуждестранни научни списания – 13;
- статии в български научни списания – 61;
- публикации в рецензирани сборници – 25;
- учебници и глави от учебници – 6;

- монографии – 2;
- резюмета от международни научни форуми – 28.

Сред рецензираните трудове преобладават публикации след получаване на научното звание “доцент” през 2003 г. (73,3%). В тази група се включват основни трудове на кандидатката с теоретико-познавателен и практико-приложен принос. Прави впечатление участието на доц. Велкова в задълбочени клиничко-епидемиологични проучвания, в които тя участва със собствен принос в планирането, анализа и интерпретацията на резултатите, като в 70 публикации е първи или втори автор.

Научните трудове на доц. Велкова са публикувани в авторитетни чуждестранни и български социално-медицински и клинични списания: *International Journal of Epidemiology*, *Experimental Gerontology*, *Journal of Autoimmunity*, *Journal of BUON*, *Gynecological Surgery*, *European Journal of Cancer*, *Социална медицина*, *Здравен мениджмънт*, *Българска кардиология*, *Ендокринология*, *Акушерство и гинекология*, *Обща медицина* и др. Пет от рецензираните и една от свързаните с дисертационен труд публикации са в чуждестранни списания с импакт-фактор, като общият импакт-фактор на кандидатката е 32,512.

Важен авторски принос на доц. Велкова са самостоятелните глави в учебници и съавторството в монографии в областта на социалната медицина и новото обществено здравеопазване, съвременната епидемиология, медицинската етика и общата медицина.

Рецензираните научни публикации на доц. Велкова, са познати на научната общност у нас и в чужбина. Те са цитирани 36 пъти в България и 61 пъти в чужбина. Допълнително трябва да се отбележат цитиранията на публикации по втория дисертационен труд, които са посочени 57 пъти, вкл. 54 – в статии на чуждестранни автори и в доклади на престижни международни здравни институции.

2. Характеристика на научните публикации и научно-приложната дейност

Доц. Велкова е представител на новата генерация професионалисти-изследователи в областта на социалната медицина и общественото здравеопазване, владеещи съвременните методи на епидемиологичен и статистически анализ и с широк интердисциплинарен научен подход. Тя се проявява като компетентен и задълбочен изследовател, чиито публикации в съдържателно отношение са в областта на обявения конкурс по научната специалност „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията”, с акцент върху епидемиологията на общественото здраве и клиничната епидемиология.

Тематично трудовете на доц. Велкова могат да се обобщят в следните направления:

1. Здраве, здравно обслужване и медико-социални проблеми на старите хора;

2. Предотвратимата смъртност като индикатор за дейността на националните здравни системи;
3. Клинична епидемиология на хроничните неинфекциозни заболявания;
4. Медицинско образование и следдипломно обучение.

Считам че научните приноси от изследователската дейност на доц. Велкова са следните:

- Извършен е цялостен анализ на здравното състояние /Д₁ 1-7; 24/, потреблението на здравна помощ /Д₁ 2-4,6; 14,15,19,28/, здравно-обусловеното качество на живот /Д₁ 1; 24/ и детерминантите на здравето на старите хора в България /Д₁3,4,7; 14,19/. Проучванията в тази област са първи в страната след 1989 г. за кохортата лица над 70-годишна възраст. Те предлагат нови методологични подходи за социално-епидемиологично изследване на здравето на старите хора и нови организационни подходи за осъществяване на интегрирани здравни и социални грижи за тях.
- Най-съществен принос на научната работа на доц. Велкова е мащабното сравнително изследване на предотвратимата смъртност като индикатор за дейността на националните здравни системи в страните от Централна и Източна Европа и в страните от Западна Европа за период от 25 години. Тя обогатява методологично изучаването на ефективността на здравната помощ като прилага за първи път методът на Ариага за количествена оценка на приноса на медицинската помощ и здравната политика към разликите в средната продължителност на живота в определени популации. Предложени са съвременни подходи за преодоляване на здравните различия между Изтока и Запада на Европейския континент. С този принос доц. Велкова се нарежда сред водещите европейски изследователи на дейността на здравните системи.
- Идентифицирани са моделите на промяна в предотвратимата смъртност, общата и детската смъртност в страните от Централна и Източна Европа, както и възрастовите групи с най-висока предотвратима смъртност, като са осигурени научни доказателства за определяне на приоритетите на националната здравна политика в отделните страни.
- Направен е систематичен анализ на факторите на преживяемост, рецидивирание и метастазирание при пациенти с онкологични (рак на гърдата, на устната кухина, ендометриални и яйчникови карциноми) и онкохематологични заболявания /5,6,8,9,16,34,39,44,58,67,76,117,120,122,125/. Оценена е ефективността на различни диагностични и терапевтични подходи, които са новост за клиничната практика на страната /11,12,22,27,30, 64/.

- С приносен характер са проведените комплексни анализи за влиянието на медицинската помощ при миокарден инфаркт по отношение на преживяемостта и настъпването на усложнения, като са представени доказателства и са направени препоръки за организацията на медицинската помощ за пациентите с миокарден инфаркт на различните нива на здравната служба /46-51,118/.
- Като принос оценявам клиничко-епидемиологичните проучвания на рисковите фактори за сърдечно-съдови усложнения при пациенти с диабет и метаболитни усложнения и измерването на количествените им ефекти /41,42,54,126/. Определени са епидемиологично доказани критерии за дефиниране на метаболитен синдром и въз основа на тях е проучено неговото разпространение сред подрастващите в нашата страна /43,80, 119,123/, с което се научно се подкрепя практическата дейност за вторична профилактика на състоянието сред децата.
- Проведени са епидемиологични изследвания и са оценени количествено рисковите фактори за редица акушерски /17,18,20,21,23,37,65,71,110,131/ и гинекологични /52,55,60,61/ състояния и заболявания. Предложени са организационни подходи за снижаване на недоносеността и са представени епидемиологично подкрепени организационни, диагностични и терапевтични алгоритми за останалите изучавани състояния.
- Валидизирани са за българската популация два специфични въпросника за изучаване на здравно-обусловеното качество на живот, приложими в дерматологията и съдовата хирургия. Обогатена е методологичната база за оценка на ефективността на медицинската помощ с инструментариум на български език за изучаване на субективната оценка на пациентите /57, 62, 116/.
- Направена е оценка на учебния процес в медицинско висше училище и са изследвани нови съдържателни области на обучението по здравни грижи, по промоция на здравето и формирането на практически умения. Представени са препоръки за оптимизиране и управление на различните елементи на учебния процес, както и за усъвършенстване на следдипломното и продължаващото обучение на професионалистите по здравни грижи /31,59,79,84,85,97,99,112, 113/.

Посочените научни приноси на доц. Анжелика Велкова са със значим приложен характер по отношение на здравната политика и оптимизирането на организацията на здравеопазването. Те имат важно практическо приложение с предоставянето на епидемиологични доказателства за усъвършенстването на организацията и качеството на

медицинската помощ и здравните грижи за различни групи пациенти. По този начин успешно се реализира интегриране на фундаменталното познание на социалната медицина с непосредствените проблеми на клиничната практика.

Доц. Велкова участва като методичен ръководител или водещ изследовател в 5 научно-изследователски проекта, финансирани от МУ-Плевен в периода 2005-2010 г. Проектите са в областта на клиничната епидемиология на рака на гърдата, метаболитния синдром сред подрастващи и сред възрастни лица, здравото стрептококово заразноносителство в детски колективи и др. Всички проекти са получили положителна оценка за тяхната реализация и резултати.

Доц. Велкова работи активно за научното израстване на академичния състав на ръководената от нея катедра и на младите изследователи в МУ-Плевен. Под нейно ръководство се разработват три дисертационни труда от сътрудници на катедрата. Тя е била научен консултант на 15 успешно защитени дисертации за образователната и научна степен „доктор” от докторанти в различни звена на Университета. От 2004 г. доц. Велкова е ръководител на ежегодно провеждания курс за следдипломно обучение на докторанти и млади научни работници „Методология на научно-изследователската работа. Приложения на епидемиологията и биостатистиката в медицинското научно изследване”.

Доц. Анжелика Велкова е член на редакционната колегия на сп. Asclepios в периода 2005-2008 г., а от 2010 г. е член на редакционния съвет на сп. Journal of Biomedical and Clinical Research, което се издава от МУ-Плевен на английски език.

3. Оценка на научната дейност на кандидата

Представената от кандидатката научна продукция отговаря напълно и надхвърля редица от количествените критерии за заемане на академичната длъжност „професор”. Научните проучвания са във важни области на социалната медицина, здравната политика и клиничната епидемиология. Те обогатяват научното познание с нова информация, методологични подходи и теоретични заключения. С научно-практическата си дейност доц. Велкова утвърждава високи стандарти за научно изследване и съдейства за формирането на нова изследователска култура сред докторантите и младите научни работници на МУ-Плевен.

III. ПЕДАГОГИЧЕСКА ДЕЙНОСТ НА КАНДИДАТА

Доц. д-р Анжелика Велкова има дългогодишен преподавателски стаж (22 год.). В последните три години тя реализира учебна натовареност от над 800 еквивалентни часа годишно, което надхвърля многократно нормативната заетост за академичната длъжност

„доцент”. Доц. Велкова провежда пълен лекционен курс по 5 основни учебни дисциплини в областта на социалната медицина и общественото здраве пред студенти от всички специалности на МУ-Плевен. Тя е разработила самостоятелно значителен брой учебни програми, дидактически тестове и други учебни материали по преподаваните дисциплини. Доц. Велкова участва в англоезиковото обучение на студентите по медицина от 1998 г.

Доц. Велкова е съавтор в основни учебни помагала по Социална медицина, Медицинска етика и Обща медицина, които се ползват от студенти и специализанти и са добре познати в страната. Тя е научен ръководител на 45 дипломанти от специалностите „Обществено здраве и здравен мениджмънт” и „Управление на здравните грижи”.

Доц. Велкова е национален координатор на международен проект „Равни възможности за здраве: действие за развитие”, финансиран от Европейската комисия за периода 2011-2014 г. Тя е избрана за председател на създадената през 2011 г. Национална мрежа по глобално здраве. В рамките на проекта с нейно участие е разработена учебна програма и осъществено обучение по нова факултативна дисциплина „Глобално здраве” за студенти по медицина и от бакалавърските програми в МУ-Плевен. Осъществени са 3 семинара за продължаващо обучение по проблемите на глобалното здраве за лекари и професионалисти по здравни грижи, в които доц. Велкова е била водещ лектор.

Доц. Велкова работи за повишаване качеството на обучение във висшето училище, като е постоянен член на Университетската комисия по качество и акредитация. Тя е била председател на редица комисии за изготвяне на Проекти за създаване на основни звена и специалности на висшето училище и Доклади за самооценка на професионални направления. Нейната експертиза в областта висшето медицинско образование е високо ценена от професионалната общност и тя участва в Експертни групи на НАОА за оценяване на професионални направления, специалности от регулираните професии и докторски програми.

Оценка на учебно-преподавателската дейност на кандидата

Доц. д-р Анжелика Велкова е изграден преподавател, с богат опит и принос в обучението на студенти, специализанти и докторанти. Тя е уважаван експерт по проблемите на качеството на висшето образование. Работи по европейски образователни проекти. Доц. Велкова отговаря с количествените и качествени показатели на своята педагогическа дейност на критериите за заемане на академичната длъжност „професор”.

Лични впечатления

Познавам лично доц. Велкова от 2004 г. Тя е отговорен, принципен и прецизен преподавател, учен и колега. Отличава се с точна и обективна преценка, висока

професионална компетентност и широта на възгледите. Впечатляващи са творческият й ентузиазъм, инициативност, разбиране и умения да мотивира другите.

Доц. Велкова работи непрекъснато за издигане престижа на Медицинския университет в Плевен и достойно е доказала своите лични и професионални качества на всички заемани от нея административни позиции. Тя е ръководител на екипи за разработване и осъществяване на проекти на МУ-Плевен, спечелили финансиране от Европейските структурни фондове. За своите заслуги към институционалното развитие на МУ-Плевен и на Факултет „Обществено здраве“ доц. Велкова е награждавана двукратно с почетен плакет.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Доц. д-р Анжелика Велкова показва последователно и възходящо развитие през целия си професионален път в областта на социалната медицина и общественото здраве. Формирала се е като компетентен и авторитетен преподавател, отличен изследовател, ръководител и организатор. Тя е сред основателите на Факултет „Обществено здраве“ в МУ-Плевен и има значим принос за издигане на качеството на научната работа и формирането на млади изследователи в областта на социалната медицина и клиничната епидемиология.

Научно-изследователската и преподавателска дейност на доц. Велкова отговарят напълно на критериите за заемане на академичната длъжност „професор“, посочени в Правилника за развитие на академичния състав на МУ-Плевен. Това ми позволява напълно убедено да предложа на уважаемите членове на Научното жури да изберат за заемане на академичната длъжност „професор“ по научната специалност „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията“ в МУ-Плевен доц. д-р Анжелика Спасова Велкова, дмн.

Рецензент:

Дата: 01.08. 2012 г.